

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยได้ศึกษาเอกสาร ตำราทั้งในประเทศและต่างประเทศรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเสนอตามลำดับ ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
 - 1.1 ความหมายและโครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
 - 1.2 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
2. งานวิชาการ
3. ความสำคัญของงานวิชาการ
4. ขอบข่ายของงานวิชาการ
 - 4.1 ด้านหลักสูตร
 - 4.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4.3 ด้านการนิเทศการศึกษา
 - 4.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
5. การบริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา
6. การนิเทศภายใน
7. การวัดและประเมินผลการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
8. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

1.1 ความหมายและโครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สุรัตน์ ดวงชาตม (2539 : 1) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง กิจกรรมของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนได้ดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้การบริการทางการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาความรู้แก่เยาวชนตามบทบาท อำนาจหน้าที่ ภารกิจ และขอบข่ายงานที่กำหนดไว้ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้รวม 6 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานธุรการการเงินและพัสดุ การบริหารงานอาคารสถานที่และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังแสดงไว้ในแผนภูมิ 1 ดังนี้

แผนภูมิ 1 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

มนัส จุติพรประสิทธิ์ (2543 : 8 – 18) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามภารกิจของโรงเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย คือ ให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรโดยมี

คุณสมบัติที่พึงประสงค์มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีชีวิตที่สงบสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด ขอบข่ายของการบริหารงานโรงเรียนไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. งานด้านวิชาการ
2. งานด้านบุคลากร
3. งานด้านกิจการนักเรียน
4. งานด้านธุรการ การเงินและพัสดุ
5. งานด้านอาคารสถานที่
6. งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากขอบข่ายงานบริหารโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน สามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. งานหลัก เป็นงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตร โดยตรง ได้แก่ งานด้านวิชาการ
2. งานสนับสนุน เป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ งานด้านบุคลากร งานด้านกิจการนักเรียน งานด้านธุรการ การเงินและพัสดุ งานด้านอาคารสถานที่ และงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้บริการทางการศึกษาโดยเน้นด้าน การพัฒนาความรู้ให้แก่เยาวชนตามบทบาท หน้าที่และภารกิจ ขอบข่ายที่กำหนดไว้ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย คือ ให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและมีโครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา 6 ด้าน ได้แก่

1. งานด้านวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในงานวิชาการให้มาก เนื่องจากงานด้านนี้มีผลต่อคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้จักปรับปรุงตนเองให้รู้และเข้าใจงานวิชาการ และเป็นผู้นำของครูในงานด้านวิชาการ
2. งานด้านบุคลากร จากคำกล่าวที่ว่า "คน" เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุดขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีหน้าที่ที่จะต้องบริหารงานด้านบุคลากรให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ มีประสิทธิภาพเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่โรงเรียนและเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ ด้วย

3. งานด้านกิจการนักเรียน เป็นงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนและกิจกรรมของนักเรียนทั้งหมด ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในหลักสูตรให้บรรลุยิ่งขึ้น ในการจัดกิจกรรมนักเรียนจะประสบผลสำเร็จด้วยดี ถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนต่างเข้าใจในบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบเต็มความรู้ความสามารถ

4. งานด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ผู้บริหารโรงเรียนควรเอาใจใส่ในงานธุรการเพราะเป็นงานที่ช่วยสนับสนุนให้งานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สิ่งที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงงานด้านธุรการ คือ การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระเบียบและเป็นปัจจุบันเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนได้ทันที ส่วนงานการเงินและพัสดุถือเป็นหัวใจของงานที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนนั้นมักจะประสบความล้มเหลวในการบริหารงานและคุณภาพทางการศึกษาก็ต้องลงไปด้วย

5. งานด้านอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญในฐานะที่ให้ความสะดวกและส่งเสริมการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารจึงมีบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่หลายประการ การทราบบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานได้ครบถ้วนจะทำให้งานด้านอาคารสถานที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่องานด้านอื่น ๆ ด้วย

6. งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาท หน้าที่ที่จะต้องจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้ชุมชนมีความเข้าใจที่ดีและช่วยเหลือสนับสนุนในการดำเนินงานของโรงเรียนอันเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

1.2.1 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการบริหารงานด้านวิชาการ

มนัส จุติพรประสิทธิ์ (2543 : 20) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินงานวิชาการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรมีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และวางแผนของโรงเรียน
2. ควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศงานวิชาการอย่างมีระบบ
3. จัดหาหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน
4. จัดหาสื่อการเรียนการสอนหรือจัดหาวัสดุให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนและควบคุมดูแลให้ครูนำไปใช้ประกอบการสอน
5. จัดให้มีมุมหนังสือหรือห้องสมุดให้เหมาะสมตามสภาพของโรงเรียน

6. ให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผล

1.2.2 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการบริหารงานด้านบุคลากร
ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นหัวหน้าหน่วยงานและเป็นผู้นำในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ครอบคลุมและบริหารงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จึงมีบทบาทหน้าที่โดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

1. จัดโครงสร้างการบริหารบุคลากรให้เป็นระบบ
2. ประเมินทิศเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบการปฏิบัติงานในโรงเรียน
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรให้ชัดเจน
4. มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถของบุคลากร
5. ควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศบุคลากรให้ปฏิบัติงานเต็มความสามารถ
6. ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาทุกรูปแบบ
8. ดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการของบุคลากร
9. ดำเนินการประเมินผลการทำงานของบุคลากรตามลักษณะงานเป็นระยะ ๆ

1.2.3 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการบริหารงานด้านกิจการนักเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียนนับว่าเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนของนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ริเริ่มในการวางแผนการจัดกิจกรรมของนักเรียนและแบ่งสายงานที่รับผิดชอบในกิจกรรมแต่ละประเภท
2. พิจารณาจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและกำกับดูแลให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานตามแผน
3. เสนอรายงานการปฏิบัติงานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และบุคคลในชุมชนทราบ
4. ร่วมในการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ
5. ติดต่อประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
6. สนับสนุน ส่งเสริม และให้คำปรึกษาในการดำเนินงานทุกด้าน
7. ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงิน

1.2.4 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการบริหารงานด้าน ธุรการ การเงินและพัสดุ

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงาน ด้านธุรการ
การเงินและพัสดุ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ริเริ่มและส่งเสริมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับงานธุรการของโรงเรียน
2. จัดหาบุคลากรที่เหมาะสมกับงานธุรการ
3. ประเมินและแต่งตั้งคณะทำงานประเมินโครงการ
4. ตรวจสอบและตัดสินใจในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน
5. ควบคุมงานธุรการของโรงเรียนให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ
6. เป็นผู้จัดซื้อจัดจ้างตามอำนาจที่ได้รับ
7. เป็นผู้ริเริ่มและส่งเสริมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับงานการเงินและพัสดุของ

โรงเรียน

8. จัดบุคลากรที่เหมาะสมกับงานการเงินและพัสดุ
9. ควบคุมงานการเงินและพัสดุของโรงเรียนให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและ

ข้อบังคับ

1.2.5 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการบริหารงานด้าน อาคารสถานที่

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานด้านอาคารสถานที่
ดังต่อไปนี้

1. งานจัดสร้างอาคารสถานที่ เช่น การร้องขอประมาณจัดสร้าง การควบคุม การก่อสร้าง
การรื้อถอน เป็นต้น
2. การใช้อาคารสถานที่ เช่น การวางแผนการใช้อาคาร การจัดแผนผังบริเวณ
โรงเรียน การให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชน เป็นต้น
3. งานบำรุงรักษาอาคารสถานที่ เช่น การจัดเวรยามดูแลอาคารสถานที่ การ
ตรวจตรา การใช้อาคารสถานที่ เป็นต้น
4. งานควบคุมดูแลอาคารสถานที่ เช่น การจัดเวรยามดูแลอาคารสถานที่ การ
ตรวจตรา การใช้อาคารสถานที่ เป็นต้น

5. งานประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เช่น การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุง การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน เป็นต้น

1.2.6 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยละเอียด เช่น ด้านโครงสร้างทางวัฒนธรรม อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากร สภาพปัญหา เจตคติ และความเชื่อต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถวางแผนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

3. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

4. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชนเพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินงานของโรงเรียน

5. จัดให้มีการบริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนสามารถทำได้

6. เลือกบุคคลในชุมชนและแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการคณาจารย์ของโรงเรียน

7. ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่น เช่น บุคคล สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบาย ควบคุม จัดหาหลักสูตร ควบคุม กำกับ ติดตาม ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัด ติดตามประสานงาน ประเมินผล ควบคุมงานการเงินและพัสดุของโรงเรียน การจัดสร้างอาคารสถานที่ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่จัดให้มีการบริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น

2. งานวิชาการ

พิพัทธ์ สมพรภูประเสริฐ (2536 : 36) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นภารกิจของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในฐานะเป็นผู้มีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษาอันเป็นพื้นฐานการศึกษาทุกระดับการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมกับความสำคัญนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของงานวิชาการและขอบข่ายของงานเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายสมตามความคาดหวังของหน่วยงานรับผิดชอบการประถมศึกษาของชาติ

3. ความสำคัญของงานวิชาการ

พิพัทธ์ สมพรภู่งประเสริฐ (2536 : 36) กล่าวว่า งานที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องดำเนินการในโรงเรียนมีอยู่ 6 งาน กล่าวคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากงานทั้ง 6 งาน งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุด ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานที่สนับสนุนให้การดำเนินงานวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือ โรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เมื่องานวิชาการเป็นงานที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้เวลาในการบริหารให้มากกว่างานอื่นๆ จากผลสรุปในการประชุมระดมความคิดของครูปฏิบัติการสอน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาานิเทศก์อำเภอ ศึกษา นิเทศก์จังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด ได้เสนอแนะว่าผู้บริหารโรงเรียนควรใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการประมาณร้อยละ 35 ของเวลาทั้งหมดและมิลเลอร์ (Miller, 1965 : 175) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนและที่สำคัญมากที่สุด ได้แก่ การจัดโปรแกรมการเรียนและการปฏิบัติตามโปรแกรมตลอดจนการวัดผลเพื่อจะได้ติดตามการเรียนการสอนทั้งของครูและนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการบริการในการสอนเพื่อให้นักเรียนเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีขึ้นเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะละเลยเสียไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สมิธ (Smith, 1961 : 170) ได้ค้นคว้าและได้จัดแบ่งความสำคัญของงานต่าง ๆ ในโรงเรียนพบว่างานวิชาการมีความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยให้น้ำหนักความสำคัญถึงร้อยละ 40 จากงานในโรงเรียนทั้งหมด

4. ขอบเขตของงานวิชาการ

งานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้าใจในขอบข่ายงานเพื่อจะได้บริหารงานให้ครอบคลุมงานต่าง ๆ ได้แก่ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ขอบข่ายของงานวิชาการ ดังนี้ มั่นลือ ฤกษ์ชวัน (2519 : 155 - 156) ได้จำแนกงานวิชาการไว้ 3 ด้าน ดังนี้ งานด้านเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรงเริ่มตั้งแต่การรับเด็กนักเรียน การจัดครูเข้าประจำชั้น ประจำวิชา การจัดตารางสอน การบริการในด้านวัสดุ การจัดบริการห้องสมุด ตำรา หนังสืออ้างอิง ทั้งของครูและนักเรียน งานด้านการจัดบริการอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดบริการแนะแนว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของแผนกวิชา หรือหมวดวิชาต่าง ๆ การจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด การส่งเสริมประเพณี และงานด้านเกี่ยวกับบุคลากร ได้แก่ การหาครูที่ดี มาทำการสอนจัดแบ่งหน้าที่ การปฐมนิเทศครูใหม่ การสร้างน้ำใจในการทำงานให้คณะครู การส่งเสริมให้ครูมีความสามารถยิ่งขึ้น ตลอดจนการประชุมครูและการนิเทศการสอนและด้าน

เกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการสอน ได้แก่ การเลือกเนื้อหาของหลักสูตรการทำแผนการสอน การจัดตารางสอน การเลือกแบบเรียน การจัดห้องสมุดและการวัดผล นอกจากนี้ ชารี มณีศรี (2525 : 65 – 66) ได้สรุปขอบข่ายของงานวิชาการไว้ ดังนี้ คือ งานด้านวัตถุประสงค์ นโยบายและวิชาการบริหาร งานด้านหลักสูตรและประมวลการสอน งานด้านการจัดตารางสอน งานด้านอุปกรณ์การศึกษา งานด้านแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ งานด้านการแบ่งหมุ่่นักเรียน งานด้านนิเทศการสอน งานด้านการจัดห้องสมุดและงานด้านการวัดผลและประเมินผล

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขอบข่ายงานวิชาการที่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ต้องดำเนินการ มี 4 ด้าน คือ

- 4.1 ด้านหลักสูตร
- 4.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.3 ด้านการนิเทศการศึกษา
- 4.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

4.1 ด้านหลักสูตร

หลักสูตรเป็นงานวิชาการที่มีความสำคัญมากเพราะหลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนะในการจัด เนื้อหาวิชา วิธีการสอน การประเมินผลและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ดังนั้น หลักสูตรเปรียบเสมือนเป็นแม่บทในการจัดการด้านวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อภิกรมย์ ณ นคร และคณะ (2520 : 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้ คือ การจัดการศึกษาประเภทใดก็ตามจะขาดหลักสูตรไม่ได้ เพราะหลักสูตรเป็นโครงสร้างหรือแนวทางกำหนดการปฏิบัติงานของครู หลักสูตรย่อมกำหนดไว้ว่า เด็กควรจะได้รับการอะไรบางอย่างที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก และสังคม หลักสูตรเป็นเครื่องชี้หรือแสดงให้เห็นว่าใจหมายของสังคมในอนาคตจะเป็นอย่างไร หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษาเพราะหลักสูตรเป็นศูนย์รวมของประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งหมดของเด็กในระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนและหลักสูตรเป็นเสมือนเครื่องส่งเสริม การดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยดีมีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้ หลักสูตรยังประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524 : 177 – 178) กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตรว่ามีดังนี้ คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร ได้แก่ การหวังผลที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นแก่ตัวนักเรียน เนื้อหาของหลักสูตร ได้แก่ เนื้อหา ซึ่งรวมกิจกรรมและประสบการณ์ที่จะ ให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ประกอบด้วย คู่มือ หลักสูตร ประกอบด้วยคำแนะนำในการสอนวิชาต่าง ๆ โดยเริ่มจากจุดมุ่งหมายในการสอน หน่วยการสอน

เนื้อหาวิชาที่จะสอนสื่อการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ตำราเรียนที่ควรใช้ประกอบการสอน การวางแผนการสอน เป็นการวางแผนล่วงหน้าว่าจะแบ่งเนื้อหาที่จะสอนออกเป็นอย่างไร จึงจะเหมาะสมแก่สถานการณ์ต่าง ๆ แบบการสอน ซึ่งเลือกใช้ตามสภาพของเนื้อหาในการเรียนและวิธีประเมินผลเป็นข้อแนะนำที่จะใช้ตรวจสอบว่านักเรียนได้รับผลจากการสอนของครูเป็นอย่างไร โดยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้และทาบ (Taba, 1962 : 9) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนและครูผู้สอนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ส่วนนักวิชาการด้านหลักสูตร กูด (Good, 1973 : 157) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ ประการแรก หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรศิลปศึกษา เป็นต้น ประการที่สอง หลักสูตร คือ คำาของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอนซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่เด็กเพื่อให้ความรู้จับขึ้นหรือให้รับประกาศนียบัตรเพื่อให้นำมาเรียนต่อในทางอาชีพต่อไป ประการที่สาม หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนมาในการแนะนำของโรงเรียนหรือวิทยาลัย นอกจากนี้ ภิญญู สาร (2519 : 236) ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักสูตรว่า หลักสูตร หมายถึง บรรดาระดับของระดับต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียนตามระดับขั้นความต้องการ ตามความสนใจของนักเรียนและความต้องการของสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่านักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรแตกต่างกันไปหลายประการ แต่โดยทั่วไปที่ยอมรับหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดและทุกประเภทที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อทำให้ผู้เรียนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการดำเนินการถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนหรือผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมหลักของโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือบรรลุจุดประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงงานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ (2524 : 146) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนการสอนว่าเป็นเครื่องกำหนดกิจกรรมของโรงเรียน โดยการกำหนดจากเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการซึ่งเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมในการเรียนการสอนว่าจะเป็นในแนวทางใดจึงจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นเครื่องกำหนดในการวางแผนของโรงเรียน โรงเรียนจะอาศัยวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมาตีความเพื่อการเตรียมงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนและเป็นการกำหนดปรัชญาหรือแนวทางของโรงเรียนเป็นเครื่องกำหนดให้ โรงเรียนมีปรัชญาหรือแนวทางของตน นั่นคือ หลักสูตรเป็น

เครื่องกำหนดให้โรงเรียนทำหน้าที่ตามหลักสูตรที่ต้องการ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 28) ได้เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ คือ สอนทุกเรื่องทุกกลุ่มประสบการณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและตามอัตราเวลาที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไปเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ดูแล เน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าด้วยตนเองและใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี เช่น สอนแบบบรรยายการสอน แบบอภิปรายการสอนโดยการให้ศึกษาด้วยตนเอง เป็นต้น จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การดำเนินการทุกอย่างเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีชีวิตที่สงบสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ

4.3 ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้บริหารที่ช่วยให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการสอดคล้องกับนโยบายการดำเนินงานโดยได้งานที่มาตรฐานและมีคุณภาพสูงด้วยเหตุนี้ ความหมายการนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะช่วยให้การเรียนการสอนพัฒนาไปในแนวทางที่ดี ไม่เว้นเป็นการช่วยเหลือแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญการสอนศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน หรือหัวหน้าสายวิชาการก็ตาม ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับ วิทยุ สาร (2523 : 304) ที่ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการนิเทศในการแนะนำครูหรือผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้วิธีปรับปรุงการสอน หรืออาจให้การศึกษ การนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนซึ่ง ชารี มณีศรี (ม.ป.ป. : 61-68) ได้เสนอแนวทางที่ผู้บริหารโรงเรียนอาจทำได้โดยการช่วยเหลือครูทางด้านวิชาการและด้านบริหาร เช่น ประชุมนิเทศครูใหม่โดยการวางแผนก่อนเปิดเรียน ช่วยให้ครูได้คุ้นกับโรงเรียนและงานในหน้าที่ใหม่ซึ่งอาจทำได้โดยบรรยายสนทนาซักถามหรือแจกเอกสาร นอกจากนี้ ผู้บริหารควรแนะนำครูใหม่ได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชน สภาพทางวัฒนธรรม สังคมและอื่น ๆ การจัดประชุมก่อนเปิดเรียนโดยการประชุมชี้แจงงานที่ต้องทำเมื่อเปิดเรียน ชี้แจงโครงการใหม่ ๆ ประชุมอบรมให้ความรู้ใหม่ ๆ แก่ครู การประชุมครูเพื่อร่วมกันทำประมวลการสอนหรือโครงการสอน การสังเกตการสอนในชั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาทางช่วยเหลือครูทั้งในด้านเนื้อหาวิชา วิธีสอน การใช้อุปกรณ์การวัดและประเมินผล การควบคุมชั้น การเยี่ยมชั้นเรียนคนอื่น การนิเทศวิธีนี้เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้และได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น โดยการนำครูเยี่ยมชั้นเรียนอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นโรงเรียนเดียวกัน

หรือโรงเรียนอื่น ๆ ก็ได้ การสาธิตการสอน ผู้บริหารควรจะได้เปิดโอกาส ให้ครูดูการสาธิตการสอนตามสมควร ทั้งนี้ เพื่อให้ครูได้เห็นขั้นตอนในการดำเนินการสอนและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพซึ่งอาจทำได้โดยผู้บริหารหรือครูที่มีความสามารถในการสอนหรืออาจเชิญครูจากโรงเรียนอื่นหรือศึกษานิเทศก์ การนิเทศด้วยการให้คำปรึกษาหรือเป็นรายบุคคลหรือเป็นหมู่ การนิเทศด้วยการจัดห้องปฏิบัติการแบบต่าง ๆ เช่น จัดให้มีการประชุมครูทั้งโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การบรรยายหรือการอภิปรายโดยขอความเห็นของครูเป็นส่วนใหญ่ หัวข้อที่นำมาบรรยายหรืออภิปรายควรเป็นหัวข้อที่น่าสนใจ เช่น วิธีสอนการใช้อุปกรณ์ เป็นต้น หรือเรื่องที่นำรู้ อื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนก็ได้ การจัดเป็นกลุ่มอภิปรายย่อย ๆ ตามความสนใจของครู อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องวิธีสอนต่าง ๆ การอภิปรายย่อย ๆ ตามความสนใจของครูอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องวิธีการสอนต่าง ๆ การอภิปรายกลุ่มย่อยควรมีวิทยากรประจำกลุ่มซึ่งอาจเป็นผู้บริหารหรือบุคคลที่เชิญมาจากภายนอกก็ได้ การจัดประชุมอบรมในระหว่างฤดูร้อน การประชุมแบบนี้จัดขึ้นในโรงเรียนได้เรื่องที่ชอบรมก็เป็นเรื่องที่ครูยังไม่มีความรู้ในด้านนั้น ๆ ดีพอ การดำเนินงานควรตั้งคณะกรรมการขึ้นวางแผนจัดตารางอบรมผู้บรรยายและวิทยากร เป็นต้น การดำเนินงานควรตั้งคณะกรรมการขึ้นวางแผนจัดตารางอบรมผู้บรรยายและวิทยากร เป็นต้น การอบรมควรจัดอบรมครูในโรงเรียนของตนหรือร่วมกันโรงเรียนใกล้เคียงโดยคำนึงถึงระยะเวลาและเรื่องที่จะอบรมควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจจัดสัมมนาครู ผู้บริหารที่มีโรงเรียนใกล้เคียงกันอาจร่วมกันจัดสัมมนาครูขึ้นสัมมนากันในปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอนการพัฒนาของเด็ก การใช้อุปกรณ์หรืออื่น ๆ นอกจากนี้ผู้บริหารควรจัดหาหนังสือที่ดีมีคุณภาพทั้งตามเนื้อหาวิชาการศึกษาและอื่น ๆ นอกจากนี้ผู้บริหารควรจัดหาหนังสือที่ดีมีคุณภาพทั้งตามเนื้อหาวิชาการศึกษาและอื่น ๆ และส่งเสริมให้ครูอ่านเพื่อความเจริญงอกงามในอาชีพควรปรับปรุงห้องสมุดให้มีสภาพดีทันสมัยและแนะนำครูให้ใช้ห้องสมุดให้ถูกต้องและสม่ำเสมอ จัดบริการใส่ตลับดินสอและสนับสนุนให้ครูใช้อุปกรณ์เหล่านั้นสนับสนุนการเป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาการและสนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ การช่วยเหลือครูในด้านปัญหาส่วนตัวเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารควรสอดส่องดูแลทุกข์สุขของครูที่อยู่ในปกครองควรเป็นกันเองและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ครูสามารถปรึกษาขอความช่วยเหลือทั้งในด้านส่วนตัว ปัญหาการทำงานตลอดจนการเข้ากันเพื่อนร่วมงาน การสร้างขวัญของคณะครูในโรงเรียน ขวัญ หมายถึง ทศนคติของแต่ละบุคคลในโรงเรียน ถ้าโรงเรียนมีขวัญ กำลังใจสูงคนในหมู่คณะจะมีความรู้สึก ปลอดภัย อบอุ่น รักหมู่คณะ พยายามทำงานให้กับหมู่คณะมีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน พยายามทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน วิธีการสร้างขวัญต่อหมู่คณะอาจทำให้ผู้บริหารช่วยให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับทางวิชาการ ทางบริหารและการดำเนินการสอนเพื่อช่วยให้ครูมีความรู้สึกมั่นใจ แน่ใจที่จะทำงาน สภาพการทำงานดี สะดวก ปลอดภัย

สภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการทำงานอย่างดีการจัดห้องเรียน กิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ครูมีความอบอุ่นใจสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นที่ปรึกษาที่ดีของครู ในทุกโอกาสสร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้กับครูเปิดโอกาสให้ครูทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อได้รับมอบหมายผู้บริหารควรพยายามให้ครูรู้สึกว่าตนเอง เป็นคนสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารควรเป็นคนที่จิตใจกว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของครู ให้ครูรู้สึกมีความสำเร็จในการทำงาน สนับสนุนและหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ครูมีความสำเร็จในการทำงาน สนับสนุนและหาทางช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายแผนงานและการดำเนินงานของโรงเรียนให้ครูได้มีความรู้สึกนับถือตนเอง ไม่รู้สึกว่าได้รับการหลู่เกียรติหรือรู้สึกด้อย ดังนั้น การมอบหมายงาน การแนะนำควรทำด้วยความระมัดระวัง ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมต่อครูทุกคนไม่ลำเอียง เกณฑ์ในการขึ้นเงินเดือนของครูควรให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบบ้างและทำตามนั้น การประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่ได้ผลดีต้องร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครูและนักเรียน การประเมินผลอาจทำได้โดยจัดทำคู่มือหรือกล่องรับความคิดเห็นของครูภายในโรงเรียน ผู้บริหารควรพิจารณาอย่างรอบคอบ และพยายามมองในแง่ดี มีขันติ ไม่หวั่นไหว ไม่มีอคติ การจัดให้นักเรียนอภิปรายปัญหาต่างๆ ของโรงเรียน การจัดกล่องรับความคิดเห็นของนักเรียน ทำวิจัยเชิงปฏิบัติในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ผู้บริหารควรจัดให้ครูประเมินผลการสอนของตนเองอาจทำได้โดยการสังเกตการเรียนของนักเรียนพฤติกรรมของนักเรียนใช้แบบสอบถาม เป็นต้น และผู้บริหารช่วยครูให้รู้จักประเมินผลการเรียนและความก้าวหน้าของนักเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษานับเป็นงานที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาการให้ความช่วยเหลือให้การปรึกษาช่วยฝึกฝน ช่วยเตรียมงาน สนับสนุน ช่วยประสานงานเป็นผู้นำในการคิด การปฏิบัติโดยตรงในบางกรณี ตลอดจนการจัดการและการควบคุมเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงและบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

4.4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาปัจจุบันมีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม การวัดและประเมินผลจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษา เพราะทำให้ทราบว่าผลการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในเวลาต่อไป ซึ่งชวาล แพร์ตกุล (2518 : 140 – 141) ได้ให้ความหมายของการวัดผลประเมินผลว่า การวัดผล หมายถึง

ขบวนการใด ๆ ที่จะได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง อันมีความหมายแทนขนาด สมรรถภาพที่ผู้นั้น มีอยู่ในตัวเองและการประเมินผล หมายถึง ขบวนการที่ครูกระทำทุกๆ รายการที่ทราบจากการวัด ไปใช้ คือ ครูนำผลจากการวัดผลเหล่านั้นมารวมกันเพื่อนำไปวินิจฉัย ตีราคา คุณค่า และชี้ขาดลง ไปเป็นผลที่สรุปว่า นักเรียนคนนั้นมีคุณภาพสูงหรือต่ำ สมควรสอบได้หรือตกและการประเมินผลที่ ดีนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการวัดผลที่ดีด้วย ส่วนอุทุมพร ทองอุไทย (2524 : 179 – 180) ได้ให้ ความหมายไว้ว่า การวัดผล หมายถึง กระบวนการที่กำหนดขอบเขตของลักษณะที่เกี่ยวข้องกับคน และวัสดุ และการประเมินผลหมายถึงการกำหนดคุณค่าโดยการเปรียบเทียบตัดสินกันซึ่งอาจเป็น การเปรียบเทียบคุณค่าในกลุ่มเดียวกันหรือกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นแต่ก็มุ่งศึกษาเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในตัวนักเรียนอันเนื่องมาจากหลักสูตร วิชาที่เรียน และวิธีการสอนของครู นอกจากนี้ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524 : 199 – 200) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการประเมินผลว่า การวัดผลหมายถึงการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถือกันอยู่ การวัดผลมีลักษณะเป็นรูปธรรมมักแสดงผลออกมาเป็นตัวเลข ส่วนการประเมินผล หมายถึง การพิจารณากำหนดคุณค่าจากคะแนนที่เราได้จากกรวัดนั้น เช่น ดีหรือไม่ดี เก่งหรือไม่เก่ง และการประเมินผลมีลักษณะเป็นปรัชญา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง การ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการวัดผลและการติดตามผลผลการเรียนการสอนของนักเรียน ได้แก่ การทำ เครื่องมือวัดผล การกำหนดเกณฑ์ การประเมินผล การมอบหมายหน้าที่ในการวัดผลและการนำ ผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

5. การบริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา

สมเดช สีแสง (2540 : 1) ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาใน โรงเรียนไว้ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและ บัญญัติ 10 ประการ มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบในการจัดการศึกษาทั้งปัจจัยต่าง ๆ และกระบวนการทำงานเพื่อหวังผลว่าคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจะสูงขึ้นเพื่อให้ทันต่อการ พัฒนาเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่ไทยจะต้องมีความสัมพันธ์ ความร่วมมือและมีการแข่งขันกับนานาประเทศได้

2. การปฏิรูปการศึกษาในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถม ศึกษาแห่งชาติใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งมุ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่โรงเรียนตามแนวทางการ ปฏิรูปการศึกษาและบัญญัติ 10 ประการ โดยบุคคลที่มีความสำคัญที่จะทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงได้ คือผู้บริหารโรงเรียนเพราะต้องเป็นผู้นำและผู้แสวงหาความร่วมมือจากชุมชนจากองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ

3. การเปลี่ยนแปลงเริ่มจากการทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันซ่อมแซม ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ดูเสมือนเพิ่งเริ่มมีโรงเรียนที่มีอาคารเรียนใหม่ นำเรียน ไม่ปล่อยให้ทรุดโทรมจนมีสภาพไม่น่าอยู่ ไม่น่าเรียน บริเวณโรงเรียนต้องได้รับการปรับปรุงให้ร่มรื่น สวยงามมีสภาพแวดล้อมที่จะใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ ในการดำเนินงานจะได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณของรัฐจากชุมชนและความตั้งใจจริงของบุคลากรในโรงเรียน

4. การเปลี่ยนแปลงในด้านวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ที่จะได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณ คือ ครุภัณฑ์ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ต่อไปอาจจะได้รับการสนับสนุนในเรื่องห้องสมุดและอุปกรณ์อื่น ๆ ในส่วนที่โรงเรียนจัดหาจัดทำ ควรเป็นสื่อที่เด็กใช้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ไม่นั่งสื่อที่ครูใช้ประกอบการอธิบายทุกวิชาเหมือนแต่ก่อน

5. การเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารต้องมีคณะกรรมการโรงเรียนที่มีผู้ปกครองชุมชนองค์กรท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยผู้บริหารโรงเรียนและครูในการบริหารโรงเรียนต้องมีแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนต้องเปิดโอกาสและชักจูงให้ชุมชนและบุคลากรต่าง ๆ มาช่วยกันบริหารโรงเรียน

6. การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอนต่อไปการเรียนการสอนต้องเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผู้สร้างความรู้เองเป็นผู้ฝึกกระบวนการคิดการลงมือทำและหาแก้ปัญหา มิใช่การอธิบายความรู้ของครูฝ่ายเดียวดังแต่ก่อน มิใช่เพียงการทำแบบฝึกหัดในหนังสือหรือในสมุด การสอบแบบเดิมต้องลดน้อยให้มากที่สุดเพราะเป็นเพียงการใช้ข้อสอบที่ถามความรู้แล้วเก็บคะแนนตัดสินนักเรียนต้องเปลี่ยนเป็นการตรวจผลงานที่เป็นรายงานของนักเรียนเพื่อพัฒนาทั้งความฉลาดและคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนให้สูงขึ้น

7. ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารการเรียนการสอน บริหารการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ บริหารอาคารสถานที่ตามแนวทางใหม่ที่กล่าวถึงบริหารและจัดการในฐานะเลขานุการคณะกรรมการโรงเรียน บริหารกิจการนักเรียน บริหารธุรการและการเงิน บริหารการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมิใช่ปล่อยให้ละเลย ลองผิดลองถูกจนไม่ได้ผล

8. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำของโรงเรียนซึ่งต้องเป็นตัวอย่างมีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ปล่อยให้โรงเรียนไปตามยถากรรม

9. โรงเรียนทุกโรงเรียนมีส่วนรับผิดชอบที่จะ "พัฒนาคน" ให้แก่ประเทศชาติ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการที่ประเทศจะอยู่อย่างไทยในสังคมโลกได้จึงขึ้นอยู่กับโรงเรียน ขึ้นอยู่กับบุคลากรในโรงเรียนและขึ้นกับผู้นำของโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิมเพื่อทันต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ตลอดจนถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับด้านการเรียนการสอนจะเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางโดยทำให้เด็กรู้จักคิดและแก้ปัญหาเป็น

6. การนิเทศภายใน

สมเด็จพระสังฆราช (2540 : 24) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในโรงเรียนภายใต้การนำของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาครูให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพสูงขึ้นรอบด้าน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพสูงขึ้นรอบด้าน

การนิเทศภายในมีลักษณะสำคัญ คือ

1. เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของครูและผู้บริหาร ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนให้ครบขั้นตอนของการทำงาน
2. เป็นการทำงานร่วมกันโดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำบุคลากรอื่นในโรงเรียน ร่วมทำงานครบกระบวนการ คือ ร่วมทำ ร่วมประเมินและร่วมรับผลการทำงานแต่ละชั้น บุคลากรในโรงเรียนอาจอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาช่วยเหลือแนะแนวทางด้วยก็ได้
3. มีเป้าหมายของการทำงาน คือ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรืองานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนของครู
4. ผลของการนิเทศทำให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนไปในทางที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับแนวดำเนินการตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ดังนี้

1. เตรียมการสอน
2. จัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. วัดผลและประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนครบทุกด้านเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือวัดผลที่เหมาะสม

5. นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

6. ปรับปรุงพัฒนาแผนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและท้องถิ่น

7. พัฒนานวัตกรรมระดับท้องถิ่น

8. จัดการแนะแนวและติดตามพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้เรียน

9. เป็นแบบอย่างเกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตยและจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้

10. พัฒนาเทคนิควิธีสอน สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูดังกล่าวมาแล้วแท้จริงเป็นงานปกติที่ครูทุกคนต้องปฏิบัติอยู่แล้ว แต่อาจไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ครูทุกคนควรพัฒนาตนเองตามพฤติกรรมการสอนที่ได้เสนอแนะไว้และพฤติกรรมการเรียนรู้ เพื่อการปฏิรูปการศึกษาไว้ ดังนี้

- 1) เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างความคิดความยอด ทักษะ ปฏิบัติด้วยตนเอง
- 2) เป็นผู้เลือก ตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
- 3) สามารถทำงานปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้
- 4) ประเมินขั้นตอนของการปฏิบัติงานและผลงานของตนและกลุ่มได้
- 5) รับฟังข้อบกพร่องและแก้ไขกระบวนการทำงานและผลงานให้ได้ตามเป้าหมาย
- 6) ขึ้นชมในความสามารรถและผลงานของตนและหมู่คณะ
- 7) กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
- 8) กล้าแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- 9) นำความรู้ไปคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นกระบวนการ

และมีเหตุผล

9.1 คิดและวิเคราะห์หาทางป้องกันตนครอบครัวจากโรคภัยและยาเสพติด

9.2 มีทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

9.3 สนใจศึกษาการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้และเทคโนโลยีทางการศึกษา

นำมานำมาพัฒนาตนเองและสังคมในทางที่เหมาะสม

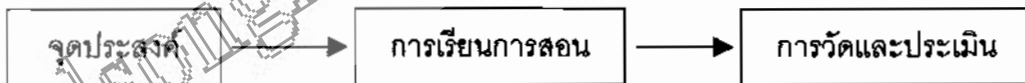
กระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรตามแนวปฏิรูปการศึกษามีหลากหลายซึ่งผู้บริหารควรกำกับ ดูแล เพื่อให้ผู้สอนนำไปใช้ในการเปลี่ยนพฤติกรรมกรเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการสร้างนิสัยมี 6 ชั้น ดังนี้

1. รับรู้ (สังเกต)
2. คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
3. สร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม (สังเคราะห์)
4. ลงมือปฏิบัติ
5. ประเมินผล/ปรับปรุง
6. ซึ่่นชมต่อการปฏิบัติ

7. การวัดและประเมินผลการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

พิพัทธ์ สมพรภูประเสริฐ (2536 : 45) กล่าวว่า ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ได้กำหนดให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินตัดสินและอนุมัติผลการเรียนของนักเรียนทุกชั้นทุกคนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเริ่มในปีการศึกษา 2534 และปีต่อไปจนครบชั้นทุกคนในปีการศึกษา 2539

จากบทของโรงเรียนดังกล่าวนี้ว่ากระทรวงศึกษาธิการมีความไว้วางใจและเห็นว่าโรงเรียนมีความใกล้ชิดกับตัวนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่วันแรกที่นักเรียนมาเข้าโรงเรียนซึ่งโรงเรียนย่อมรู้ระดับในความรู้ความสามารถของนักเรียนดีกว่าผู้อื่นจึงควรจะเป็นผู้สอบวัดและประเมินผลเองดังรูปแบบพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอนต่อไปนี้

แผนภูมิ 2 กระบวนการเรียนการสอน

จากภาพจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเนื้อหาเป็นตัวกำหนดขอบข่ายของประสบการณ์การเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนที่ชี้แนะทางให้ผู้เรียนได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดกระบวนการเรียน

การสอนเป็นกลวิธีหรือยุทธศาสตร์ที่ใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และแสดงพฤติกรรม โดยใช้สื่อการเรียนที่ประดิษฐ์คิดค้นที่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือเรื่องราวตามเนื้อหาส่วนการวัดผลและประเมินผลนั้นเป็นวิธีการในการตรวจสอบสภาพของผู้เรียนว่ามีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังช่วยตรวจสอบสภาพการเรียนการสอนที่คิดว่าเหมาะสมเพียงใดและยิ่งกว่านั้นยังช่วยบ่งบอกว่าหลักสูตรที่กำหนดขึ้นนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักสูตรการสอนและการวัดผลประเมินผลมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง โดยกระบวนการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่แยกกันไม่ได้ เพราะเมื่อใดที่มีการสอนย่อมจะต้องมีการวัดผลหรือติดตามการเรียนการสอน

8. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 11) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพจึงกำหนดจุดหมายถึงถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดวิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญหาและทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภคมีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทยเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอน ต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรมทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหา และกระบวนการต่าง ๆ ซ้ำในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้อิงลักษณะองค์รวม การบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน มีผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 20)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ อย่างเต็มตามศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติ ร่วมกันและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัด และประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอกเพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลักการที่สำคัญในการให้ทุกส่วนทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษา คือ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมจำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนการวางแผนและดำเนินงานการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นกลไกหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนดโดยต้องมีองค์ดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่าย ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวงตั้งแตระดับชาติ เขตพื้นที่และสถานศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ ในการกำหนดดูแลและประเมินผลต้องมีกรรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบเพื่อค้นหาแนวทางร่วมกันพัฒนาคุณภาพต่อไป

เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพอย่างแท้จริง ต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษาทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่และสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง อุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิชาการของครูในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ งานด้านหลักสูตร งานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานด้านการนิเทศการศึกษา งานด้านการวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอน โดยทั้ง 4 ด้าน ได้ครอบคลุมและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 47) พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านมาเพิ่มเติมในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง ส่วนการนำเรื่องของอาชีพในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน

ครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือไม่ทราบว่าชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีความรู้ในเรื่องใดที่สามารถนำมาจัดการเรียนการสอนได้

การศึกษาเรื่องสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรมัธยมศึกษา กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 6) พบว่าครูไม่ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเตรียมการสอน ครูขาดการเตรียมการสอนและทำแผนการสอน

การศึกษาเรื่องปัญหาการจัดการเรียนการสอน กองวิจัยทางการศึกษา (2541 : 25) พบว่าเครื่องมือส่วนใหญ่เป็นประเภทแผนการสอน

การศึกษาเรื่องสภาพความคาดหวัง สภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 32 - 99) พบว่าในระดับมัธยมศึกษาทั้ง 4 วิชาที่ศึกษามุ่งส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนในการจัดการเรียนการสอนมุ่งใช้เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นสื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงามโดยคาดหวังให้นักเรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในด้านสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้ง 4 วิชา โดยภาพรวมแล้วสามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน สภาพปัจจุบันเป็นยุคที่โลกไร้พรมแดน ข้อมูลเป็นส่วนสำคัญต่อการคิด ลงตัดสินใจ การแสวงหาข้อมูล แหล่งข้อมูลมีจำนวนมากและก้าวหน้าด้วยระบบเทคโนโลยีแต่กลับพบว่า ครูใช้ข้อมูลจากหนังสือเรียนมากที่สุด พฤติกรรมส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับพฤติกรรมการเรียนพบเฉพาะในรายวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในเรื่องการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศในชั้นเรียน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนการสอนมีปัญหาคือ 2 ด้าน หลักๆ คือ ปัญหาด้านครูผู้สอนและด้านนักเรียน ปัญหาด้านครูผู้สอนในส่วนการจัดการกระบวนการเรียนการสอนล้วนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตรงต่อผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งครูควรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนจากการเป็นผู้บอกความรู้หรือบรรยาย อธิบายเนื้อหาให้นักเรียนเข้าใจเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ด้านนักเรียนมีปัญหาแตกต่างกันตามรายวิชา แต่ล้วนเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงมาจากตัวครูแทบทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังพบว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะให้ความสำคัญกับการเตรียมการสอนมากที่สุด

การศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย สุริษา ชาติสุทธิ (2534 : บทคัดย่อ) พบว่าภารกิจการบริหารโรงเรียนมีอันดับความสำคัญตามลำดับดังนี้ คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านงานธุรการการเงินและพัสดุ ด้านอาคารสถานที่และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ส่วนการวิเคราะห์ภารกิจการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาครั้งนี้ในทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิ ประสบการณ์และอยู่ในตำแหน่งต่างกัน มีทรรศนะเกี่ยวกับความสำคัญของภารกิจการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาด้านความสัมพันธ์กับชุมชนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

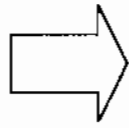
จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนประถมศึกษานั้น สรุปแล้วมีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของครู ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนซึ่งตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แก่ งานการจัดหลักสูตร การจัดเวลาเรียน การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การกำกับ ติดตามประเมินและรายงานแต่เมื่อสังเคราะห์แล้วผู้วิจัยสรุปได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Pibulsongkram Rajabhat University

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

1. ตำแหน่งงาน
 - 1.1 ผู้บริหาร
 - 1.2 ผู้สอน
2. วุฒิการศึกษา
 - 2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 2.2 ปริญญาตรี
 - 2.3 สูงกว่าปริญญาตรี
3. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 3.1 ต่ำกว่า 10 ปี
 - 3.2 ระหว่าง 10 – 20 ปี
 - 3.3 สูงกว่า 20 ปี
4. ขนาดของโรงเรียน
 - 4.1 ขนาดเล็ก
 - 4.2 ขนาดกลาง
 - 4.3 ขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม

ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการข้าราชการครู
จำแนกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านการนิเทศการศึกษา
4. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Pibulsongkram Rajabhat University